

Science. 2017. № 3(1), P. 109–115. <http://dx.doi.org/10.30525/2256-0742/2017-3-1-109-115>

3. Sustainable coastal & marine tourism. *High Level Panel for a Sustainable Ocean Economy*. <https://oceanpanel.org/opportunity/sustainable-coastal-marine-tourism/> (дата звернення: 04.04.2024).
4. Coastal and maritime tourism. *European Commission*. URL: [https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/tourism/eu-funding-and-businesses/funded-projects/maritime-coastal\\_en](https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/tourism/eu-funding-and-businesses/funded-projects/maritime-coastal_en) (дата звернення: 04.04.2024).

**В. В. Ришко, М. Ю. Троян**

*Сумський державний педагогічний університет  
імені А. С. Макаренка*

## **ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ СУМЩИНИ**

*Розглядаються теоретичні основи сталого розвитку туризму Сумщини. Поєднання розвитку туризму та сталого розвитку туризму Сумщини, комплексний підхід до забезпечення економічної, соціокультурної та екологічної стійкості в галузі туризму.*

**Ключові слова:** економічна стійкість, соціокультурна прийнятність, екологічна збалансованість, управління та планування, співпраця та партнерство.

*The theoretical foundations of sustainable tourism development in Sumy region are considered. The combination of tourism development and sustainable development of tourism in Sumy region, an integrated approach to ensuring economic, socio-cultural and environmental sustainability in the field of tourism.*

**Keywords:** economic sustainability, socio-cultural acceptability, ecological balance, management and planning, cooperation and partnership.

Теоретичні основи сталого розвитку туризму в Сумщині ґрунтуються на комплексному підході до забезпечення економічної, соціокультурної та екологічної стійкості в галузі туризму. Економічна стійкість в контексті туризму Сумщини є важливим фактором для забезпечення сталого розвитку регіону та підвищення якості життя місцевого населення. Туризм є одним із ключових галузей, яка може сприяти економічному зростанню, створенню нових робочих місць, підтримувати місцеві підприємства та збільшувати інвестиції в регіон.

**Мета роботи** – розглянути теоретичні основи сталого розвитку туризму Сумщини, знайти комплексний підхід до забезпечення економічної, соціокультурної та екологічної стійкості в галузі туризму Сумщини.

**Виклад основного матеріалу.** Сумська область, розташована в сприятливій історичній та природній зоні України, має потенціал стати важливим центром для розвитку туризму, зокрема екологічного, культурного та сільського туризму.

Одним із важливих аспектів економічної стійкості в туризмі Сумщини є розвиток інфраструктури та послуг, які задовольняють потреби туристів. Це включає в себе будівництво та модернізацію готелів, ресторанів, транспортної мережі, розважальних закладів та іншої туристичної інфраструктури. Розвиток таких об'єктів не лише приваблює більше відвідувачів, але й сприяє зростанню прибутковості та конкурентоспроможності місцевих підприємств.

Також важливою складовою економічної стійкості є розробка туристичних маршрутів та продуктів, які привертають увагу туристів. Сумщина має багату культурну та природну спадщину, яка може бути використана для розробки різноманітних маршрутів.

Для забезпечення економічної стійкості в туризмі Сумщини також важливо стимулювати розвиток місцевого бізнесу та підтримувати малі та середні підприємства. Це може включати надання фінансової підтримки, навчання та консультації для місцевих підприємців, а також створення сприятливих умов для їхньої діяльності.

Ефективне маркетингове планування можуть значно підвищити економічний вплив туризму на Сумщині. Продумані маркетингові стратегії допоможуть привернути увагу до туристичних можливостей регіону та залучити більше відвідувачів з різних країн та регіонів.

Узагальнюючи, економічна стійкість в контексті туризму Сумщини вимагає комплексного підходу, який охоплює розвиток інфраструктури, створення привабливих туристичних продуктів, підтримку місцевого бізнесу та ефективне маркетингове планування. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню економічного впливу туризму на регіон та забезпечить сталість його розвитку в майбутньому.

Соціокультурна прийнятність туризму в Сумщині є важливим аспектом для забезпечення сталого розвитку туризму в регіоні. Це означає врахування та захист культурної спадщини, традицій та цінностей місцевого населення, а також сприяння взаєморозумінню та взаємній толерантності між туристами та місцевими жителями [1].

Сумщина, як і багато інших регіонів України, має вражаючу культурну спадщину, яка включає в себе історичні пам'ятки, архітектурні шедеври, народні звичаї та традиції. Охорона та просування цієї культурної спадщини є важливим завданням для забезпечення соціокультурної прийнятності туризму. Історичні місця, музеї, фольклорні заходи та інші культурні події приваблюють туристів, одночасно забезпечуючи збереження та відновлення культурної спадщини регіону.

Крім того, важливою складовою соціокультурної прийнятності є взаємодія між туристами та місцевим населенням. Місцеві

жителі виступають в якості амбасадорів своєї культури та регіону, а їх гостинність та доброзичливість є ключовими факторами в створенні позитивного враження у відвідувачів. Спілкування та обмін досвідом між туристами та місцевим населенням сприяє взаєморозумінню та розширенню горизонтів обох сторін.

Однак, при розвитку туризму важливо пам'ятати про збереження автентичності та цілісності культурних традицій та спадщини. Туристичні заходи та ініціативи повинні бути розроблені з урахуванням місцевих цінностей та потреб, щоб не порушувати традиційний спосіб життя місцевого населення та не завдали шкоди його культурному середовищу.

Загалом, соціокультурна прийнятність туризму в Сумщині передбачає збереження, просування та взаємодію з культурною спадщиною регіону, а також сприяння взаєморозумінню та взаємній толерантності між туристами та місцевим населенням. Це допомагає створити гармонійне та збалансоване середовище для розвитку туризму, яке приносить користь як туристам, так і місцевим громадам.

Екологічна збалансованість туризму в Сумщині відіграє важливу роль у забезпеченні сталого розвитку регіону та збереженні його природного середовища. Розуміння і захист екосистем, біорізноманіття регіону та природні ресурси є ключовими для створення туристичного простору, який не лише приваблює відвідувачів, але й зберігає цінності навколишнього середовища для майбутніх поколінь.

Першочерговим завданням у досягненні екологічної збалансованості туризму є збереження природних ресурсів та біорізноманіття регіону. Сумщина славиться своїми унікальними ландшафтами, природними заповідниками та екосистемами, які привертають туристів своєю красою та неповторністю. Збереження цих природних багатств є необхідним для збереження екологічної рівноваги та стабільності в природному середовищі.

Важливою складовою екологічної збалансованості туризму є мінімізація негативного впливу туристичної діяльності на природу. Це може бути досягнуто шляхом впровадження екологічно чистих технологій та практик у готельному господарстві, ресторанному бізнесі, транспорті та інших сферах обслуговування туристів. Зменшення використання одноразових пластикових матеріалів, енергоефективність та використання альтернативних джерел енергії можуть сприяти зменшенню викидів CO<sub>2</sub> та інших забруднюючих речовин у навколишнє середовище.

Крім того, освітня робота та свідоме ставлення до природи важливі для забезпечення екологічної збалансованості. Програми навчання для туристів та місцевого населення про екологічно відповідні практики та збереження природи можуть підвищити

рівень свідомості та допомоги забезпечити більш відповідальне ставлення до природних ресурсів.

Екологічна збалансованість туризму в Сумщині вимагає поєднання збереження природних ресурсів, мінімізації негативного впливу туристичної діяльності та освітньої роботи з громадськістю. Тільки через цей комплексний підхід можна забезпечити сталість та екологічну рівновагу у туризмі, забезпечуючи збереження неповторних природних ландшафтів та екосистем для майбутніх поколінь.

Управління та планування розвитку туризму в Сумщині відіграє ключову роль у забезпеченні сталого розвитку та максимізації потенціалу туристичного сектору регіону. Це вимагає комплексного підходу, який охоплює стратегічне планування, співпрацю всіх зацікавлених сторін, використання інноваційних підходів та ефективне управління ресурсами.

Першим кроком управління та планування розвитку туризму є аналіз потенціалу регіону. Це включає вивчення природних, культурних та історичних ресурсів, а також ідентифікацію конкурентних переваг та потенційних обмежень. На основі цього аналізу розробляються стратегічні цілі та завдання для подальшого розвитку туризму в регіоні [1].

Далі важливою складовою є створення стратегій та планів дій з урахуванням потреб та очікувань всіх зацікавлених сторін. Це може включати розвиток нових туристичних продуктів, покращення інфраструктури, залучення інвестицій та рекламні заходи для просування туристичного продукту регіону.

Співпраця та партнерство з громадськими організаціями, місцевими владами, підприємствами та іншими зацікавленими сторонами відіграє важливу роль в успішному управлінні та розвитку туризму. Лише через спільні зусилля можна досягти більшого ефекту та забезпечити сталість та ефективність стратегій та ініціатив.

Планування розвитку туризму також повинно враховувати соціальні та екологічні аспекти. Важливо забезпечити збереження та охорону культурної спадщини, екосистем та природних ресурсів регіону, а також забезпечити взаємовигідність для місцевого населення через розвиток туристичної галузі [2].

Моніторинг та оцінка ефективності стратегій та програм є важливою складовою управління туризмом. Постійне відстеження результатів та коригування стратегій на основі отриманих даних дозволяє забезпечити ефективність та успішність розвитку туризму в Сумщині.

Загалом, управління та планування розвитку туризму в Сумщині вимагає системного підходу, співпраці та координації всіх зацікавлених сторін, а також урахування соціальних, екологічних та економічних аспектів. Тільки через це можна досягти сталого та

ефективного розвитку туризму, який принесе користь всім учасникам та сприятиме загальному процвітанню регіону.

Співпраця та партнерство в галузі туризму в Сумщині є ключовими елементами для досягнення успішного та сталого розвитку туристичної індустрії в регіоні. Ця співпраця включає в себе різні зацікавлені сторони, такі як місцеві влади, громадські організації, підприємства галузі та місцеве населення, і спрямована на спільне досягнення цілей розвитку туризму та підтримку місцевого господарства.

Місцеві влади відіграють важливу роль у створенні сприятливих умов для розвитку туризму в Сумщині. Вони можуть розробляти туристичні стратегії, впроваджувати ініціативи з розвитку туристичної інфраструктури, сприяти маркетинговим компаніям та забезпечувати розвиток туристичних послуг. При цьому важливо забезпечити взаємодію та обмін інформацією між різними рівнями влади для досягнення спільних цілей [3].

Громадські організації та неурядові організації також відіграють важливу роль у розвитку туризму в Сумщині. Вони можуть брати участь у процесі планування та реалізації проектів з розвитку туризму, сприяти залученню інвестицій, просувати туристичні продукти та послуги, а також захищати інтереси місцевого населення та збереження природних ресурсів [3].

Підприємства галузі та місцеві підприємці також можуть бути важливими партнерами у розвитку туризму в регіоні. Вони можуть надавати різноманітні туристичні послуги, включаючи готельне господарство, ресторанний бізнес, транспортні послуги та екскурсійні програми, сприяти створенню нових робочих місць та збільшенню доходів для місцевої економіки [3].

Співпраця та партнерство в галузі туризму в Сумщині є ключовими для досягнення успішного розвитку туристичної індустрії та підтримки місцевого економічного зростання. Шляхом об'єднання зусиль різних зацікавлених сторін можна створити привабливий туристичний продукт, який буде користуватися попитом у відвідувачів та приносити користь всім учасникам та мешканцям регіону [4].

**Висновки.** Висновуючи про теоретичні основи сталого розвитку туризму Сумщини, можна зробити кілька ключових висновків. Важливо зазначити, що сталий розвиток туризму є необхідністю для збереження та збалансованого використання природних та культурних ресурсів регіону. Це передбачає забезпечення економічного зростання, соціокультурної гармонії та екологічної стійкості. Успішне впровадження принципів сталого розвитку туризму потребує інтегрованого підходу та співпраці всіх зацікавлених сторін. Це включає місцеві влади, громадські організації, бізнес та місцеве населення. Важливо зберігати культурну та при-

родну спадщину регіону, охороняти екосистеми та природні ресурси від негативного впливу туристичної діяльності. Це можна досягти шляхом розробки стратегій збереження та відновлення природи, а також заходів з охорони культурних пам'яток та традицій.

Узагальнюючи, теоретичні основи сталого розвитку туризму Сумщини визначаються не лише потенціалом регіону, але і усвідомленням важливості збереження цього потенціалу для майбутніх поколінь. Впровадження сталого розвитку туризму є ключовим завданням для забезпечення не лише економічного зростання, а й збереження ідентичності та культурної спадщини Сумщини.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Герасимчук З. В., Вахович І. М. Організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії розвитку регіону : монографія. Луцьк: ЛДТУ, 2002. 248 с.
2. Чорненька Н. В. Організація туристичної індустрії: навчальний посібник. Київ : Атіка, 2006. 264 с.
3. Бондаренко М. П. Теоретичні засади розвитку індустрії туризму. *Економічний часопис-XXI*. 2012. №3-4. С. 19-22.
4. Борушак М. Стратегія розвитку туристичних регіонів : автореф. дис д.е.н.: 08.00.05. Львів, 2008. 35 с.

**Ю.О. Харченко, В.С. Косик**

*Сумський державний педагогічний університет  
імені А. С. Макаренка*

## **ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ ЗАХОДІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ**

*У статті проаналізовано значення масових заходів для розвитку туризму. Визначено позитивний і негативний вплив масових заходів на розвиток туризму в регіоні. Наведені рекомендації щодо зменшення негативного впливу масових заходів на розвиток туризму в регіоні.*

**Ключові слова:** *масові заходи, туризм, регіон, фактори впливу.*

*The article analyzes the importance of mass events for the development of tourism. The positive and negative impact of mass events on the development of tourism in the region is determined. Recommendations are given to reduce the negative impact of mass events on the development of tourism in the region.*

**Keywords:** *mass events, tourism, region, influencing factors.*

Проведення масових заходів має значний вплив на розвиток туризму в регіоні. Розважальні заходи можуть привабити відвідувачів з інших регіонів та країн, що призводить до збільшення економічної активності та створення нових робочих місць. Крім того, масові заходи підвищують обізнаність про регіон та його